

Als het regent en de zon schijnt 16: De heksen doen de was

(with English summary)

*Als het regent en de zon schijnt,
doen de heksen de was.*

Een andere activiteit van de heksen is het doen van de was, zoals in de Provence: *li fachiniero fan bugado*.¹ Ook in Polen doen de heksen de was en bij de Fin-Zweden wassen ze windsels, in Zweden troggen, wat ook wordt toegeschreven aan de ‘Oude [vrouw] van de Berg’ of de woudgeest wast melktroggen.² In het Rijnland heet het: *Dem Düwel sin Frau mott de Wäss dröge* of *Der Düwel frengt* (wringt die Wäsche) *en der Hell*.³ Daarentegen zijn het in Aveyron de feeën, die wassen, in Polen de watervrouwen, die hun mantels te drogen hangen, in Turkije wassen de engelen⁴ en aan de Beneden-Loire is het de H. Maagd, die in de hemel de was doet,⁵ terwijl ze in

¹ H-W Fr 1 uit Félibre en Valréas (Vaucluse). In de Provence kent men ook de *Bugadiero*, een bovennatuurlijke wasvrouw, aan wie plotseling uitbrekend onweer wordt toegeschreven (naar Mistral, *Mirèio*, 6, 351). Vgl. G-W Fr 2-3: *Quand ploû et fo soulel, las fatchilièros (fadarèlos) foû bugado* (Knapp vertaalt ‘feeën’). Cf. García Mouton 1984, 185: en Playa de San Cristóbal (LP), cuando hay temporal (= noodweer, aanhoudende regen, storm), se dice que *la vieja está planchando* (aan het strijken) (Alvar, in: *Dial. Hisp.* 24/4, 1978, 58); ID., 189: en Tenerife hoy es *la Virgen* la que plancha (l.c.). Remo Bracchi, *Nomi e volti della paura nelle valli dell'Adda e della Mera*. 2009, 79: quando il sole si accompagna alla pioggia *a fa bûgàda i strîi*, fanno bucato le streghe (Soragno). (VSI I, 212). ParemioRom: *Quand plòu e fai solèu, li fachiniero fan bugado* (Occitan): Cuando llueve y hace sol, las brujas hacen [la] colada. Comments: En grafia normativa: *Quand plòu e fai soleu, lei fachinieras fan bugada*. Refrán con rasgos lingüísticos provenzales. (Mistral II, 597).

² H-W Pol 1; H-W FinSchw 4; H-W Schw 1; G-W Schw 1: *bergkärigen*; G-W Schw 2: *vitra* (= verweren, vergaan). Zie ook E-W FinSchw 8: God wast zijn drinknappen. Daarentegen wordt van donderen in Lusern, een Duits taaleiland bij Caldonazzo gezegd, dat Perchta (ook Përtaga) haar vaten spoelt (Waschnitius 1913, 34). In Slezië wassen de heksen hun botervaten op Goede Vrijdag om middernacht (*HDA* I, 1737 naar Kühnau, 3, 50, 1409).

³ RheinWb VIII, 1149f. Mörs-Borth; uWupp.

⁴ G-W Fr 1: *Les fées font la lessive*; Pol 1 (*wodne baby* ‘Wasserfrauen’), E-W Tür 1 = I.i: lavent leur linge. Het te drogen hangen van de was ziet men op Schonen vaak *et Pysslingefolk* doen bij mooi weer (Mannhardt 1963, I, 61 naar Nicolovius, *Skåne*, 185). Van de *Schneefräulein* ziet men hoog boven aan de hoogste Alpentoppen was, sneeuw witte gewaden of luiers als witte wolken zweven, of aan de zonnestrallen, die door het dichte woudloof stralen, te drogen hangen. Als de was aan de rotswanden zichtbaar wordt, wordt het mooi weer (Mannhardt 1963, I, 101, die voor de was van de *Seligen* en wilde vrouwen verwijst naar Alpenburg, *Alpens.*, 20f; ID., *Mythen*, 21; Panzer, *Beitr.* I, 11 n°14 (Mudrak, 194f n°239); Zingerle, 30, 39). Ook de *Wildfrauen* in Steiermark wassen hun kleren in vennetjes wit, die men ze te drogen ziet hangen (Mannhardt 1963, I, 120 naar *Zs.f.d.Myth.* II, 32, 7). Ziet men in Zweden in het voorjaar witte plekken in het diepe woud, dan is het de *Skogsnuftva* (woudvrouw), die haar kleren uitspreidt (Mannhardt 1963, 129 naar Nicolovius, *Skåne*, 101). Een dagloner uit Frössen (Thüringen) komt iedere avond langs een water, waar een *Nixe* de was doet. Eens vroeg ze hem haar te helpen met het vervoeren van de was in zijn kruiwagen. Hij laadde hem vol en liep achter haar aan, maar toen ze het water inging, ging hij naar huis; de volgende morgen zat zijn kruiwagen vol goud (Mudrak, 178 n°213 naar Quensel 1926, 222). De Wilde Juffers in het Hintersteiner dal (Allgau) leggen vaak hun linnen te bleken (Mudrak, 197 n°243 naar Reiser 1894, I, 130 n°132). Bij de Wenden in de Lausitz was Wodni musch een nixe, die vaak aan rivieren haar hemd wassend waargenomen werd (Vollmer, 452).

⁵ E-W Fr 1: *la Sainte Vierge fait sa lessive*; vgl. E-W Fr 2: *fait la lessive* (Béarn). In de 7 bronnen midden in een eenzaam dal bij Greye (Wälschtirol) ziet men de groene vrouwen (*Dames vertes*) vrolijk hun was wassen (Mannhardt 1963, 119 naar Schneller). In de Schotse Scorybrecker Beek ziet men een vrouw de kleren wassen van diegene, die gestorven is en wiens vrienden verzuimden dat na zijn dood te doen; daarentegen in Campbelltown in Argyllshire is het een brownie of geest (Caanteuch, moet zijn? Caointeach), die in een beek verschijnt om enige linnen lappen te wassen, voordat iemand in de buurt sterft (Agricola 1967, 127 n°182 naar *FL* 33, 1922, 311 uit Portree. Op Skye openbaart de wasvrouw de toekomst; in de hooglanden van Perthshire spreidt ze in het maanlicht de

Portugal haar klee (está Nossa Senhora a lavar a seu lençol) of de luiers van baby Jezus (os cueiros do Menino) wast.⁶ Ook in Wallonië is het de H. Maagd, die haar kleren uitwast.⁷ Het wassen van de H. Maagd wordt over het algemeen met de zaterdag verbonden. Knapp spreekt over een wijd verbreid geloof in de Romaanse en Germaanse landen, dat aan het eind van de week de zon moet schijnen al is het ook kort, opdat Maria haar was (sluier, hemd, luiers van Jezus) voor zondag kan drogen. In de Provence zeggen ze:

*Lou dissate (Zaterdags), la Vierge vai lava si banèu
Es pèr acò que fai toujours soulèu*

en in Duitsland:

*Es ist kein Samstag so trüb,
Die Sonne scheint der Mutter Gottes zulieb.*⁸

kleren uit van diegenen, die zullen sterven; op de Hebriden is ze een voorteken van een nabije dood. Op Islay blijkt de identiteit van de Caointeach en de wasvrouw; de C. slaat degene die haar stoort met het linnen tegen de benen (ID., 275f). One of the few superstitions that still linger on the island [Eigg] is associated with a wild hollow, where it is said, shortly before a death takes place among the inhabitants, a tall, withered female form may be seen in the twilight washing a shroud in the stream. A ghost will not speak till it is spoken to, and the querist who screws his courage up to address a spectre may hear more than he likes in reply. "Whose shroud are you washing?" asked an over-bold islander at the phantom.—"Your own," was the appalling answer. (www.gerald-massey.org.uk/miller/c_miscellanea_2.htm). Streng (I, 22 n. 1) heeft een citaat van Vayssier (Aveyron): 'Est-ce un reste des superstitions populaires d'après lesquelles la pluie ce seraient les larmes de la femme battue ou les gouttes d'eau du linge lavé dans l'air par les fées, et le soleil le rire et la folle gaîté du battant ou la chaleur nécessaire aux fées pour sécher leur ligne (oder der Heiligen Jungfrau, die das Brot backt)? ou bien serait-ce une allusion à un mari ivrogne qui, devenu diable par un excès de vin, passe d'une crise larmoyante à une gaîté compromettante pour la sécurité de sa femme?' (vgl. Kermis in de hel).

⁶ Alvar in Rohlfs 1979: 87f nt 152 naar J. Lopes Dias, *Etnografia da Beira*, Lisboa 1944, 186 uit Vale de Lobo en Idanha-a-Nova (Cascudo, 228). // *Quando chove e faz sol, está Nossa Senhora a lavar os cueiros ao menino. Quando chove e faz sol está Nossa Senhora a lavar o seu lençol. Quando chove e faz sol está Nossa senhora a estender o lençol* [aan het uitspreiden]. ParemioRom: *A chover e a fazer sol, está Nossa Senhora a bordar um lençol* [zomen; borduren] (Portuguese): *Lloviendo y haciendo sol, está Nuestra Señora bordando una sábana* [laken]. Lisboa, Portugal. (Leite VII, 553).

⁷ ALW III, 28a: [kwã i plū è k i lū l sòlò, ò dī] s è k la vyèř ribòw sè dra (c'est que la Vierge re-lessive ses draps) (L 1). // *Qwand i ploût èt qui l'solo lût, c'èst qu'l'Avièrje robouwe sès draps* (Quand il pleut et que le soleil luit, c'est que la Vierge relave ses draps). (projetbabel.org)

⁸ Knapp 1939, 65 naar Sébillot, *FdF* I, 48; Mistral I, 219; Pastor, *Deutsche Volksweisheit in Wetterregeln und Bauernsprüchen*, Berlin 1934, 341. Vgl. MecklWb VI, 1085: Die Sonne kommt am jedem Sonnabend wenigstens für kurze Zeit durch die Wolken, weil Mutter Maria oder auch Petrus ihr einziges Gewand waschen und daher auch trocknen müssen (GüWolk); vgl. HambWb IV, 664: *sünnōbends schient de Sünn, de Pastor muet sinen Krögen dreugen* (Viert). In Oppersaksen zegt men: *Maria bleicht den Schleier, wenn Sonnabends schlechtes Wetter ist und dazwischen die Sonne scheint* (Müller-Fraureuth, *Wb.d.oberäch.u.erzberg. Mundarten*, Dresden II, 1914, 208); in Rijnland zegt men: *et es kä Samschdag e sou dreif* (trübe), *de Sonne scheint der Muttergottes en Stonn ze leif* (lieb) (Saarbg, Mosfrk); *et es genne Soterdag so quad, of de Sonne schient fruhg of lat* (Klevld, Dür), met de variant: *~ Soterdag in et Johr, wo de Sonne net schint hell en klar* of ook: *et es ken Soterdag so ungescheck, et gef ock noch en Sonnenblick* (Dinsl-Galden) (RheinWb VIII, 214, 219; 222: *Am Sonnabend schinnt de Sonn, on wenn se ewe schinnt en Stonn Siegl*), in Zwaben: *Es ist kein Samstag gar so trüb, D^{ie} Sonne scheint doch euser^{er} Fraueⁿ z^u lieb*, damit die Mutter Gottes ihre Windeln trocknen kann; maar ook: *damit die Bettelleute die Wäsche (das Hemd) trocknen können* (ZwabWb V, 573); Oost-Fries: *saterdags mott 't moi Weer wesen, dat de arme Mann sien Hemd drögen kann*. Weerregel: *dar is geen Sonnabend so quaad, / of de Sünn schient froh of laat*. (Buurman IX, 278); in het Frans: *Il n'y a pas de samedi dans l'an, Sans le soleil rayonnant; le soleil par excellence, Au samedi fait révérence* en op Sicilië: *Lu Sabatu lu suli nesci setti voti* (Knapp 1939, 65 naar Meinecke 1935, 102; Le Roux de Lincy 1959 I, 130; G. Pittrè, *Proverbi Siciliani*, Palermo 1880, III, 37). Ook in spreukjes uit Galicië: *N'hai sábado sin sol*, Spanje: *No hay sábado sin sol*, Catalonië: *No hi ha dissabte sense sol*, Béarn: *Nat dissatte sens sou*, Gascogne: *ni dichapte sans soureil*, Provence: *ni dissate sèns soulèu*, Italië: *Non c'è sabato senza sole*, Sicilië: *Nè Sabbatu senza suli*, Calabrië: *Non nc'è Sabatu senza suli*, is geen zaterdag zonder zon (Knapp 1939, 65f). In Zwitserland zegt men: *Wenn 's di ganz Wucheⁿ*

Dit geloof is ook met Vrouw Holle verbonden, want als het een hele week achtereen regent, verwacht men in de Harz op zaterdag zonneschijn, *denn Frau Holle müsse zum Sonntag ihren Schleier wieder trocknen haben*.⁹

Ook de doden doen de was. In Noorwegen zegt men, dat de doden hun kleren drogen, evenals bij de Esten, die ook zeggen: ‘de zielen der verdronkenen worden gedroogd’ of ‘in de andere wereld droogt men de kleren’. Bij de Fin-Zweden slaan de doden hun was met kloppers en in een andere spreuk ‘zijn de herderskinderen blij. Jezus baadt zijn kinderen en de doden wassen hun kleren’. Bij de Finnen wordt gezegd: ‘De verdronkenen drogen nu hun voetlappen.’¹⁰ In Zweden wordt het koken, bakken, de was doen en het drogen van kleren gewoonlijk verbonden met de nevel, die

g' rëgnet het, se-n-isch [‘s] *doch am Samstig No^{ch}mittag schön, dass di armeⁿ Lût chönnen iri Hem^dli tröchneⁿ* (Bs; Z); Hes-NasWb III, 621: *Es eß kinn Sonnowend so schlimm, Hä treckelt* [droogt] *d'm aarme Mann e Hemm*; ook in Rijnland (o.c., 214): *dann mutten arme Lû et Hemb dröge*; (222: Altk): *Sonnewends ger et noch ömmer su vill schû Werrer, dat en armer Mann sei Hemd dreue kann*: die arme lui zijn Maria en St. Pieter met hun enige kleed, de pastoor met één kraag (SchwId VII, 31). In hoeverre met de oude vrouwtjes ‘heksen’ bedoeld worden is niet altijd duidelijk. In de Geen-Zaterdag-Zonder-Zon-spreukjes komen we ze ook tegen: Terwijl in het Italiaans (Livorno) sprake is van *ne donna senz' amore* (Catalaans: *ni donzella sense amor*, Béarn: *nade gouyate sens amou*, Galicië: *nin dama sin amor*, Spaans: *ni doncella, ni mocita*), heet het in de Marche: *non c'è vecchia senz' amore*, in Gascogne: *James beuso sens counseil*, Provence: *Jamai véuso sèns counsèu*, terwijl in Spanje over het oudje wordt gezegd: *ni vieja sin dolor* [zie tekst] of *sin arrebol* [supra] of *ni vieja que no sea alcahueta* (die niet kan 1. koppelen, 2. roddelen[, 3. (ver)klikken]). [Voor koppelaarster en heks, vgl. de oude Duitsche gezegden: *Junge Hure, alt Kupplerin* en *Junge Hure, alt Wettermacherin* (Taylor 1931, 16).] Verder: PreusWb V, 709: *Jede Sünnauwet schient d Sunn, de jede Sünnauwet sticht d Muttegottes i t Faachfüe*; ID, 705: *Sinnoawend mott e Wielke de Sonn schiene, doa het de Fru Faar* [Pfarrer] *dem Herr Faar seine Beffkes (a jede Prache sie Hemd) utgewasche un mott se drucke kriege*. In Antwerpen schijnt de zon alle zaterdagen, al is ‘t maar enkele ogenblikken, nl. de tijd die Ons Lieve Vrouwken noodig heeft om een schoon hemdeken aan te doen. (*Volkskunde* 30, 73 met verwijzing naar Meyer, *Les contes populaires de la Flandre*, n°9c: *Pourquoi le soleil luit-il toujours la samedi?* En De Cock en De Mont, *Vlaamsche Vertelsels*, 359: ‘Waarom ’s Zaterdags de zon altijd schijnt’). Knappert 1887, 160: Men gelooft, dat geen zaterdag zonder zonneschijn is, omdat Maria dan haar was te drogen hangt. De zaterdag heet: *Onzer Vrouwen Sabbath* (*Kalender voor Prot.* 1863, 217); volgens oud-Beiers geloof is de Sonabend heilig, omdat Maria toen geboren is. Reeds Bonifacius drong aan op een mis voor Maria die avond. Knappert voegt een legende toe, volgens welke in een vrouwenklooster in Constantinopel zich een Mariabeeld bevindt, verborgen achter een gordijn, dat elke vrijdagavond vanzelf wegtrekt, zodat het beeld te zien is. Zodra zaterdag de vespers beginnen te luiden, sluit het gordijn zich weer. [Deze legende is echter gebaseerd op het beeld van Maria de Blachernae, dat mechanisch de mantel van Maria opende, zodat het portret van Jezus eronder te zien was.] Daarnaast vermeldt Knappert het gedicht: *Wie die kuninginne / Durch daz selbe wunder / Den sunnabent besunder / Von uns geëret wesen*. (ID., 161 naar Karl Benrath, *Zur Geschichte der Mariëverehrung*, 1880). Overigens is de witte *Edelfräulein* van Rodenstein op zondagochtend in het Eichbrünnchen sneeuwwit linnen aan het wassen. Een herder uit Krumbach, die haar bezig ziet, berispt haar voor het onteren van de heilige Zondagmorgen met haar handarbeid (zij is echter verwenst en kan verlost worden, maar de herder faalt en nu moet ze nog heel lang wachten) (Mudrak z.j., 42 n°42 naar Wolf, *Hess. S.*, 1853, 3 n°44). Caminada (1962, 70) merkt op: Iedere zaterdag van het jaar, op 3 na, laat *die Nossadunna* (Die Sonne) zich zien [echter *Nossadunna* is ook Maria (Onze Vrouw) evenals een naam voor het lieveheersbeestje]. Brantôm noteerde, dat Charles-Quint, bij het passeren van Lusignan, zich de legende liet vertellen, zeer bekend bij de oude wasvrouwen, en dat de koningin-moeder ook bij hen informeerde. De enen zeiden dat ze soms Mélusine zagen gaan naar de bron om zich er te baden, in de gedaante van een zeer mooie vrouw en gekleed als weduwe; de anderen dat zij haar zagen, maar zeer zelden en dat op zaterdagen *à vêpres*, in de avond (want in die staat liet ze zich niet graag zien), baden voor de helft met het lichaam als een zeer mooie vrouw en voor de andere helft als slang (Dontenville 1973, 214). Streng I, 20f meldt dat in meerdere streken in Frankrijk men gelooft dat iedere zaterdagavond de zon schijnt, al is het maar voor korte tijd, opdat de H. Maagd het hemd van Christus voor zondag kan drogen, in Limousin haar eigen hemd, in Haute-Bretagne haar was. // *Er is geen zaterdag in het jaar, of de zon schijnt eens helder en klaar. Als is de zaterdag nog zo slecht, de zon zal zich laten zien. Geen zaterdag zo kwaad, of de zon komt vroeg of laat. // Non c'e' sabato senza sole. Non c'e' sabazo senza sole, ne' donna senza amore. // Geen Joden-Sabbath zoo zwart, of de zon schijnt altijd wat*, om hem nog een weinig op te vroolijken of ook wel, opdat de armen

opstijgt uit een moeras of van een beboste hoogte: *det är trollen som byka* ‘heksen zijn de was aan het doen’.¹¹ In West-Afrika wast bij regen met zonneschijn de walvis zijn kleren.¹²

English summary

Another activity of the witches is doing the laundry. In the Provence the witches are doing the washing, as well as in Poland. With the Fin-Swedes they wash swaddling-clothes, but in Sweden they wash troughs, which is also said of the ‘Old [Woman] of the Mountain’, or the wood-spirit is washing milk-troughs. In the Rhineland the devil’s wife has to dry the laundry, or the devil wrings out (his laundry) in Hell. But in French Aveyron the fairies are doing their laundry, while in Poland the water-women are hanging up their cloaks to dry, in Turkey the angels are washing, and at the Lower Loire the Holy Virgin is doing her laundry in heaven, while in Portugal she is washing her cloth or the swaddling-clothes of baby Jesus. Also in Wallonia it is the Holy Virgin who is washing her clothes. The washing of the Holy Virgin is usually connected with Saturday. There is a wide-spread believe that at the end of the week the sun has to shine even when for a few moments for Mary to dry her wash (veil, shift, swaddling-clothes of Jesus) before Sunday. This believe is also connected with Frau Holle, because when it has been raining all week, in the Harz they expect on Saturday sunshine, because Frau Holle must have her veil dry again on Sunday.

op Zaterdag hun goed vóór den Zondag kunnen drogen (Heuvel 1978 = 1909, 138). Swainson 1873, 171: The sun is supposed to shine on Saturday (if not throughout the day, at least during some portion of it) in honour of the Virgin Mary, to whom this day is especially dedicated. Thus in the Eifel they say: *Es ist kein Samstag so trüb, Die Sonne scheint der Mutter Gottes zulieb. En hiver comme en été, Jamais Samedi ne s’est passé, Que le soleil n’y ait mis son nez* (Haute Saône). *Le soleil par excellence, Au Samedi fait sa révérence* (Calendrier des bons laboureurs). *Il n’y a pas de Samedi sans soleil, Ni de vielle sans conseil* (Aveyron). Spain: *Ni Sabado sin sol, ni moza sin amor*, i.e. No Saturday without sun, no girl without love. Har: *Geen zaterdag zoo kwaad, Of de zon schijnt vroeg of laat*. (II, 493a: De Joden wandelen veel op sabbat; en nu meent het volksgeloof, in Amsterdam heerschend, dat de zon, om den wille der Joden, zich altijd voor korter of langer tijd op zaterdag vertoont.) Voor de zaterdag is van belang: *Het is duivelsdag*. (I, 115a: Men zegt dit van den zaterdag, omdat de vrouwen dan meestal zeer ongemakkelijk zijn.) Zie ook Gilst 2001, 119: *Er is geen zaterdag zo kwaad, of de zon schijnt vroeg of laat*. In de Eifel en in Baden is Maria in dit rijmpje betrokken: *Es ist kein Samstag so trüb, Die Sonn’ scheint der Mutter Gottes zu lieb*. Zie verder: José Manuel Pedrosa, *Las dos sirenas y otros estudios de Literatura Tradicional*, Madrid 1995, 223-249: hfdst. 8: El sol de los sábados, una superstición de lavanderas... y un refrán.

⁹ Mannhardt 1858, 260 naar Pröhle, *Harzsagen*, 278. Waschnitius 1913, 115: Vaak wast ze [Frau Holle] haar sluier in de rivier, en wanneer het ook de hele week regent, hoopt men toch op goed weer op vrijdag of zaterdag, aangezien Frau Holle op zondag haar sluier weer droog moet hebben. Geheel hetzelfde wordt in Duderstadt bij Göttingen verteld over de Moeder Gods. Knappert 1887, 159f: In de Harz staat de zaterdag bekend als *frau-Hollen-Abend*; zij heeft dan het recht zich in witte kleren te vertonen, en in de streken van het Rhöngengebergte wordt op de *Samstag der Hulla* geen veldwerk verricht. Ze maakt spinrokkens vuil, die op *Sonn-* of *frau-Hollen-abend* niet afgesponnen zijn. In sommige streken van Midden-Duitsland heet de ‘Sonnabend’ (Zaterdag) nog *Hollentag*, *Frauen Hullentag* (naar Pfannenschmidt, 442). Merkwaardig doet een Zwitserse regel aan: *Es war wirklich, als ob diessmal der liebe Gott Anne Marei appart im Auge hätte, und ihm z Lieb und z Ehr regnen und sonnenscheinen lasse* Gotth (SchwId VIII, 813).

¹⁰ D-W Nor 1; D-W Est 1-2. 3; D-W FinSchw 1, 2; D-W Fin 1. Röhrich 1973, I, 511: Kulturhist. bes. interessant sind die rdl. Paraphrasen bei den skandinavischen Völkern; man sagt: ‘*Die im Wasser Ertrunkenen trocknen ihre Kleider*’ (Dänmark, Norwegen, ebenso Polen).

¹¹ Kuusi 1957, 234: Ook: *trollkäringarna koka miss-smör* ‘de heksen koken mis-boter’, dus boter, die geen echte boter is. Ook wordt van die mist gezegd: *bakar det underjordiska folk* ‘bakt het onderaardse volk’. Röhrich 1973, I, 511: *Die Trolle waschen* (Schweden).

¹² C-W WAfr 1 (Goudkust).

The dead also do their washing. In Norway it is said that the dead dry their clothes, the same in Estonia, where they also say, 'the souls of the drowned are being dried' or 'in the other world they are drying their clothes'. The Fin-Swedes have the dead beat their wash with bats, and in another maxim 'the shepherd's children are happy. Jesus is bathing his children and the dead wash their clothing.' Some Fins say: 'The drowned are now drying their foot-patches.' In Sweden the cooking, baking, washing and drying of clothes is usually connected with the mist that rises up out of a swamp or a bushy height: 'Witches are doing the washing.' In West Africa the whale is washing his clothes when there is rain with sunshine.